

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

10. Vtrum talis plenitudo sit propria Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

ARTICVLVS X.

Primum plenitudo gratia sit propria Christi.

AD DECIMUM sic proceditur. Videtur, quod plenitudo gratia non sit propria Christi. Quod enim est proprium alicuius, sibi soli conuenit: sed esse plenum gratia, quibusdam alijs attribuitur: dicitur enim Luc. 1. Beata Virgini, Ave gratia plena. dicitur etiam Act. 7. Stephanus plenus gratia, & fortitudine. ergo plenitudo gratia non est propria Christo.

¶ 2 Præterea. Illud, quod potest communicari alijs per Christum, non videtur esse proprium Christo: sed plenitudo gratia potest communicari per Christum alijs: dicit enim Apost. Ephes. 3. Ut impleamini in omnem plenitudinē Dei. ergo plenitudo gratia non est propria Christo.

¶ 3 Præterea. Status viæ proportionari videtur statui patriæ: sed in statu patriæ erit quædam plenitudo: quia in illa cœlesti patriâ, ubi plenitudo est omnis boni, licet quædam data sint excellenter, nihil tamen possidet singulariter, vt patet per Gregorium in Homil. * de centum ouibus. ergo in statu viæ habetur gratia plenitudo a singulis hominibus: & ita plenitudo gratia non est propria Christi.

Sed contra est, quod plenitudo gratia attribuitur Christo, in quantum est vnigenitus a Patre, secundum illud Ioan. 1. Vidi eum quasi vnigenitum a Patre, plenum gratia & veritatis: sed esse vnigenitum a Patre, est proprium Christo. ergo & sibi proprium est, esse plenum gratia & veritatis.

RESPON. Dicendum, quod plenitudo gratia potest attendi dupliciter, vno modo ex parte ipsius gratia: alio modo ex parte habentis gratiam. Ex parte quidem ipsius gratia dicitur esse plenitudo, ex eo quod aliquis pertinet ad summum gratia, & quantum ad essentiam & quantum ad virtutem, quia scilicet habet gratiam & in maxima excellentia, quæ potest haberi, & in maxima extensione ad omnes gratia effectus, & talis gratia plenitudo est propria Christo. Ex parte verò subiecti dicitur gratia plenitudo, quando quis habet plene gratiam secundum suam conditionem, siue se-

condum intentionem, prout in eo est intensa gratia vsque ad terminum præfixum ei a Deo, secundum illud Ephes. 4. Vnicuique nostrum data est gratia, secundum mensuram donationis Christi: siue etiam secundum virtutem, in quantum scilicet habet facultatem gratia ad omnia, quæ pertinent ad suum officium siue statum, sicut Apostolus dicebat Ephes. 3. Mihi enim omnium Sanctorum minimo data est gratia hæc, illuminare omnes, &c. Et talis gratia plenitudo non est propria Christo, sed communicatur alijs per Christum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod beata Virgo dicta est plena gratia, non ex parte ipsius gratia: quia non habuit gratiam in summa excellentia, quæ potest haberi, nec ad omnes effectus gratia, sed dicitur fuisse plena gratia per comparationē ad ipsam: quia scilicet habebat gratiam sufficientem ad statum illum, ad quem erat electa a Deo, ut esset scilicet mater vnigeniti eius. Et similiter Stephanus dicitur plenus gratia, quia habebat gratiam sufficientem ad hoc, quod esset idoneus minister & testis Dei, ad quod erat electus. Et idem dicendum est de alijs: harum tamen plenitudinum vna est plenior altera, secundum quod aliquis est diuinitus præordinatus ad altiorem, vel inferiorem statum.

AD SECUNDUM dicendum, quod Apostolus ibi loquitur de illa plenitudine gratia, quæ accipitur ex parte subiecti, in comparatione ad id, ad quod homo est diuinitus præordinatus: quod quidem est vel aliquid commune, ad quod præordinantur omnes Sancti, vel aliquid speciale, quod pertinet ad excellentiam aliquorum. Et secundum hoc quædam plenitudo gratia est omnibus Sanctis communis, ut scilicet habeant gratiam sufficientem ad merendum vitam æternam, quæ in plena Dei fruitione consistit, & hanc plenitudinem optat Aposto. fidelibus, quibus scribit.

AD TERTIUM dicendum, quod illa dona, quæ sunt communia in patria, scilicet visio, comprehensio, & fruitio, & alia huiusmodi, habent quædam dona sibi correspondentia in statu viæ, quæ etiam sunt communia omnibus sanctis: sunt tamen quædam prærogatiue Sanctorum in patria, & in via, quæ non habentur ab omnibus.

tem probatur: quia alijs gratia datur intensiue, secundum mensuram eis a Deo præfixam, iuxta Apostoli auctoritatem. Et similiter datur virtus gratia ad omnia, quæ pertinent ad suum officium, vel statum, iuxta aliam Apostoli auctoritatem. Nota hic primò, quod distinctio in precedenti articulo posita de plenitudine gratia intensiue vel extensiue, diuidit quodlibet membrum distinctionis in hoc articulo facta. Nam plenitudo gratia secundum se attenditur hic tam intensiue, quam extensiue, & similiter plenitudo gratia ex parte subiecti attenditur tam intensiue, quam extensiue. Quocirca in articulo precedenti plenitudo gratia absolute, hoc est sine additione, considerata distinctaq; esse verò cum explicata additione vel ex parte sui, vel ex parte subiecti, considerata, & distincta est. Vnde in Christo est plenitudo gratia simpliciter intensiue & extensiue, iuxta præcedentem articulum. Et in eodem solo est plenitudo gratia ex parte gratia tam intensiue, quam extensiue, & in eode & alijs per ipsum est plenitudo gratia ex parte subiecti, iuxta hunc articulum. Sed in Christo plenitudo ex parte subiecti coincidit cum plenitudine gratia secundum se, quia vnigenitum a Patre decet plenitudo gratia in se in alijs autem est plenitudo ex parte subiecti limitata, ita quod non est plenitudo ex parte gratia secundum se, quia hæc est propria vnigeniti a Patre, ut prima huius articuli conclusio dicit.

¶ Nota secundo diligentissime, quod Auctor de quantitate intensiue gratia secundum se, loquens in hoc articulo, dicit quod inuenitur de facto in summo data anima Christi, vt patet in primo membro distinctionis, & prima conclusione.

Tertius Thomæ.

tem probatur: quia alijs gratia datur intensiue, secundum mensuram eis a Deo præfixam, iuxta Apostoli auctoritatem. Et similiter datur virtus gratia ad omnia, quæ pertinent ad suum officium, vel statum, iuxta aliam Apostoli auctoritatem.

¶ Nota hic primò, quod distinctio in precedenti articulo posita de plenitudine gratia intensiue vel extensiue, diuidit quodlibet membrum distinctionis in hoc articulo facta. Nam plenitudo gratia secundum se attenditur hic tam intensiue, quam extensiue, & similiter plenitudo gratia ex parte subiecti attenditur tam intensiue, quam extensiue. Quocirca in articulo precedenti plenitudo gratia absolute, hoc est sine additione, considerata distinctaq; esse verò cum explicata additione vel ex parte sui, vel ex parte subiecti, considerata, & distincta est. Vnde in Christo est plenitudo gratia simpliciter intensiue & extensiue, iuxta præcedentem articulum. Et in eodem solo est plenitudo gratia ex parte gratia tam intensiue, quam extensiue, & in eode & alijs per ipsum est plenitudo gratia ex parte subiecti, iuxta hunc articulum. Sed in Christo plenitudo ex parte subiecti coincidit cum plenitudine gratia secundum se, quia vnigenitum a Patre decet plenitudo gratia in se in alijs autem est plenitudo ex parte subiecti limitata, ita quod non est plenitudo ex parte gratia secundum se, quia hæc est propria vnigeniti a Patre, ut prima huius articuli conclusio dicit.

¶ Nota secundo diligentissime, quod Auctor de quantitate intensiue gratia secundum se, loquens in hoc articulo, dicit quod inuenitur de facto in summo data anima Christi, vt patet in primo membro distinctionis, & prima conclusione.

F 2 B

in Deo, ita quod inter gratiam formaliter, & res quæ sunt dona gratia, tantum interest, quod dona gratia, quia communia sunt Deo & creaturæ, si dicuntur plene esse creaturæ, intelligitur secundum capacitatem creaturæ, & non secundum illas rationes formales absolute, secundum quas in sola diuina sunt bonitate. Gratia verò si ponitur plene, simpliciter, & absolute in creatura, non oportet quod limitatio dicta subintelligatur: quia secundum suam rationem create rei nomen est proprium. Quo circa ideo in littera repositionis huius distincta est plenitudo secundum capacitatem creaturæ, & secundum quod in Deo: quia de donis gratia, quæ descendunt a Patre lumen, agebatur.

3. dicitur 11. q. 2. articulo 2. q. 2.

4. dicitur 11. q. 2. articulo 2. q. 2.

¶ Super Questionem septima Articuli decimum.

¶ Titulus occasionem sumit ex eo, quod multis in Sacra Scriptura attribuitur plenitudo gratia, vt patet de beata Virgine & Stephano.

¶ In corpore est vna distinctio bimestris, cum duabus conclusiombus repositionis secundum singula membra. Distinctio est hæc. Plenitudo gratia duplex est, vel ex parte gratia, vel ex parte subiecti. Prima conclusio reposita est. Plenitudo gratia ex parte gratia propria est Christo: secunda est, plenitudo gratia ex parte subiecti, non est propria Christo, sed communis est multis per Christum. Prima conclusio probatur: quia solus Christus pertinet ad summum gratia, tam intensiue, quantum ad essentiam, quam extensiue quantum ad virtutem. Probatur: quia solus habet gratiam in maxima excellentia, quæ potest haberi, & in maxima extensione ad omnes gratia effectus. Secunda au-

¶ Nota hic primò, quod distinctio in precedenti articulo posita de plenitudine gratia intensiue vel extensiue, diuidit quodlibet membrum distinctionis in hoc articulo facta.

¶ Nota secundo diligentissime, quod Auctor de quantitate intensiue gratia secundum se, loquens in hoc articulo, dicit quod inuenitur de facto in summo data anima Christi, vt patet in primo membro distinctionis, & prima conclusione.

F 2 B

Et declarat tale summam esse quantum ad essentiam, distinguendo contra virtutem, & quantum ad excellentiam, distinguendo contra extensionem, quae ad virtutem spectat, dicendo quod est in maxima excellentia, quae haberi potest, ubi impersonaliter loquitur, & ex parte gratiae, & non ex parte subiecti, ut clare adde patet in littera, quod non potest iniciari.

¶ Et haec ideo notanda sunt, ut videant Thomistae secundam Auctoris doctrinam dari summam charitatem, summam gratiam, non solum ex parte subiecti, secundum mensuram, quam unicuique praefixit Deus, sed ex parte ipsius charitatis & gratiae secundum se, ut infra amplius clarificabitur.

¶ In responsione ad primum, nota sobrietatem doctrinae praesentis circa plenitudinem gratiae in beata Virgine, scilicet, ut sit plena gratia tam intensiue, quam extensiue non plenitudine gratiae secundum se, quia illa est propria Vniuerso a Patre) sed plenitudine tam intensiue, quam extensiue requisita ad matrem Dei. Et haec nota contra loquaces, & gratia beatae Virginis extendens ad omnes effectus gratiae, quasi matris Dei laus indigeat nostris pro voluntate non ratione laudibus sub quadam pietatis specie.

¶ Siste igitur vir vere deuote ac docte, in laudibus ratione fulsis, ut scilicet sit gratia plena, non ex parte gratiae, sed subiecti, nec in summo intensiue, aut extensiue ex parte gratiae. Lauda in ea gratiam, sed in summo ex parte subiecti supra omnem puram creaturam: haec enim plenitudo matrem Dei decet, quae super omnes est puras creaturas exaltata.

¶ Super Quaestione 7. Articulum undecimum.

Diuinitatem non desim gratiae, par est ut deceptum opus proficimus, & quanto amplius Dei sanctissimi; Domini nostri Leonis Decimi Pontificis Maximi gratia, Cardinea me dignitate attollens abundauit, tanto magis deo Iesu Christi mysteria, Ecclesiaeque Sacramenta seruat, in lucemque proferre.

¶ Hoc igitur eodem anno salutis quidem millesimo quingentesimo decimo septimo, aetatis autem propriae nono supra quadragesimum, inchoatum opus die duodecima Cardinalatus simul & mensis Iulij prolequendo, titulum huius undecimi articuli quaestionis septima intelligendum, ut sonat dicimus.

¶ In corpore articuli respondetur quaesito, diuidendo & subdividendo, sic quod iuxta tria membra distinctionis tribus conclusionibus respondetur. Diuisio est, Gratia Christo duplex vel uniois, vel habitualis. Subdiuisio est, Gratia habitualis dupliciter consideratur, vel secundum rationem entis, uel secundum rationem gratiae. Vnde confurgunt tria membra: uidelicet gratia uniois, gratia habitualis ut ens, gratia habitualis ut gratia. Prima conclusio iuxta primum membrum est, Gratia uniois est infinita. Probatur, Vniri personaliter filio Dei, est

ARTICVLVS XI.

Verum Christi gratia sit infinita.

AD VNDECIMVM sic proceditur. Videtur, quod gratia Christi sit infinita. Omne enim immentum, est infinitum: sed gratia Christi est immentum: dicitur enim Ioan. 3. Non enim ad mensuram dat Deus Spiritum Filio, scilicet Christo, ergo gratia Christi est infinita.

¶ 2 Praeterea. Effectus infinitus demonstrat virtutem infinitam, quae non potest fundari, nisi in essentia infinita: sed effectus gratiae Christi est infinitus: extendit enim se ad salutem totius humani generis: ipse enim est propitiatio pro peccatis nostris & totius mundi, ut dicitur prima Ioan. 2. ergo gratia Christi est infinita.

¶ 3 Praeterea. Omne finitum, per additionem finiti potest peruenire ad quantitatem cuiuscumque finiti. Si igitur gratia Christi esset finita, posset alterius hominis gratia tantum crescere, quod perueniret ad aequalitatem gratiae Christi, contra quod dicitur Iob. 28. Non adaequabitur ei aurum, vel vitrum, secundum quod Greg. * ibi exponit, ergo gratia Christi est infinita.

SED CONTRA est, quod gratia est quiddam creatum in anima: sed omne creatum est finitum, secundum illud Sapient. 11. Omnia in numero, & pondere, & mensura dispositi sunt, ergo gratia Christi non est infinita.

RESPOND. Dicendum, quod

Infinitum, secundum quod ipsa persona verbi est infinita, ergo gratia uniois est infinita. Vbi iuxta promissa expecta calicem vltimi articuli praesentis quaestionis. Secunda conclusio est, Gratia habitualis Christi, in quantum ens, est finita. Probatur, Est in anima Christi sicut in subiecto, ergo est ens finitum.

Probatur sequela, quia non excedit suum subiectum, quod est finita capacitas, quia creatura quaedam.

¶ Nota hic, quod quia finiti & infiniti ratio quantitati solli congruit, ut dicitur in primo Physicorum, iuxta multiplicem quantitatem rei, multiplex finitas, vel infinitas considerari potest. Verbi gratia, in linea iuxta duplicem quantitatem, scilicet molis vel perfectionis, dupliciter potest dici finita, vel infinita: nam si esset linea aliqua infinita longitudinis, esset finita secundum perfectionem (esset enim accidens, ac per hoc imperfectus ens, quam substantia quacunque) & esset infinita secundum rationem lineae. Et simile accidit in habitibus tantum quantitatem perfectionis: multarum tamen rationum, quod scilicet possunt iuxta multiplicem perfectionis quantitatem, multipliciter dici finita, uel infinita, ita quod secundum quantitatem talis perfectionis sunt finita, & secundum quantitatem alterius rationis perfectionis sunt infinita: ut si esset albedo infinita intensiue secundum latitudinem albedinis, esset infinita secundum rationem albedinis: esset tamen finita secundum quantitatem perfectionis simpliciter, quoniam esset accidens, ac per hoc imperfectus ens qualibet substantia quantumcumque finitae perfectionis.

¶ In littera igitur Auctor gratiam considerat, & secundum quantitatem perfectionis conuenientis sibi secundum propriam gratiae rationem, & secundum quantitatem perfectionis conuenientis sibi secundum communem rationem entis, quod est considerare ipsam, sicut & quodlibet aliud ens secundum communem rationem perfectionis. Nam quod est finita perfectionis, est finitae entitatis: & contra, & similiter quod est infinitae perfectionis, est infinitae entitatis. Et dicitur in secunda conclusione, quod gratia habitualis Christi est finita secundum rationem entis, hoc est, est ens finitum.

¶ In tertia autem, quod eadem est infinita secundum rationem gratiae, hoc est, est gratia infinita. Quae tertia conclusio in littera primo exponitur: deinde probatur. Explanatur quidem & quantum ad vim nominis, scilicet quod est infinita, quia non est limitata secundum aliquam creatam mensuram, & quantum ad rem, quia habet quicquid potest pertinere ad rationem gratiae, & quantum ad exemplum de luce solis. Probatur autem, Anima Christi conferat gratia sicut quidam vniuersali principio gratificationis in humana natura, ergo anima Christi gratia est infinita secundum rationem gratiae. Antecedens probatur ex auctoritate Apost. ad Ephel. 1.

¶ Nota

3. dist. 13. q. 4. articulo 4. 2. et dist. 14. articulo 1. 2. et q. 29. ar. 1. Et opusc. 1. cap. 21. Et opusc. 60. c. 3. & lo. 3. le. 6.

* Lib. 18. Moral. cap. 3.

Glossa
necesse
illud
nia de
manus
Glossa
Iohann.
med. 10.